ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 23. októbra 2007 *

V spojených veciach C-11/06 a C-12/06,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podané rozhodnutiami Verwaltungsgericht Aachen (Nemecko) z 22. novembra 2005 a doručené Súdnemu dvoru 11. januára 2006, ktoré súvisia s konaniami:

Rhiannon Morgan (C-11/06)

proti

Bezirksregierung Köln

a

Iris Bucher (C-12/06)

proti

Landrat des Kreises Düren,

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, G. Arestis a U. Lõhmus, sudcovia P. Kūris, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, J. Klučka a A. Ó Caoimh (spravodajca),

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 30. januára 2007,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pani Morgan, v zastúpení: P. Kreierhoff, Rechtsanwalt,

— pani Bucher, v zastúpení: K.-D. Kucznierz, Rechtsanwalt,

— Bezirksregierung Köln, v zastúpení: E. Frings-Schäfer, splnomocnená zástupkyňa,

— Landrat des Kreises Düren, v zastúpení: G. Beyß, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma, splnomocnený zástupca,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— holandská vláda, v zastúpení: H.-G. Sevenster, M. de Mol a P. P. J. van Ginneken, splnomocnení zástupcovia,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer a G. Eberhard, splnomocnení zástupcovia,

— fínska vláda, v zastúpení: E. Bygglin, splnomocnená zástupkyňa,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Falk, splnomocnená zástupkyňa,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. Gibbs, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci D. Anderson, QC, a T. Ward, barrister,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Condou-Durande, S. Grünheid a W. Bogensberger, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 20. marca 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článkov 17 ES a 18 ES.

2 Tieto návrhy boli predložené v rámci dvoch sporov, jednak medzi pani Morgan a Bezirksregierung Köln (miestny správny orgán v Kolíne nad Rýnom) a jednak medzi pani Bucher a Landrat des Kreises Düren (krajinský radca v Durínsku), týkajúcich sa ich práva na pomoc na vzdelávanie na absolvovanie štúdia v zariadení vyššieho vzdelávania nachádzajúcom sa mimo územia Spolkovej republiky Nemecko.

Vnútroštátny právny rámec

3 § 5 ods. 1 spolkového zákona o individuálnej podpore vzdelávania (Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung — Bundesausbildungsförderungsgesetz, ďalej len „BAföG“) znie:

„Študentom uvedeným v § 8 ods. 1 sa prizná pomoc na vzdelávanie pod podmienkou, že denne navštevujú z miesta trvalého bydliska na nemeckom území vzdelávacie

zariadenie nachádzajúce sa v zahraničí. Za trvalé bydlisko sa v zmysle tohto zákona považuje miesto, kde sa nielen dočasne nachádza centrum vzťahov dotknutej osoby, bez toho, aby bola požadovaná vôľa usadiť sa na tomto mieste trvalo; miesto, na ktorom sa osoba zdržiava iba z dôvodu vzdelávania, sa nepokladá za jej trvalé bydlisko."

4 Podľa § 5 ods. 2 BAföG:

„Pomoc na vzdelávanie sa poskytne každému študentovi, ktorý má trvalé bydlisko na nemeckom území a študuje vo vzdelávacom zariadení nachádzajúcom sa v zahraničí

…

3. ak študent pokračuje vo vzdelávaní vo vzdelávacom zariadení členského štátu Európskej únie po tom, ako navštevoval nemecké vzdelávacie zariadenie počas aspoň jedného roka,

a dotknutá osoba má dostatočné jazykové znalosti…"

5 § 8 ods. 1 BAföG znie takto:

„Pomoc na vzdelávanie sa vypláca:

1. nemeckým občanom v zmysle ústavy;

…

8. študentom, ktorí ako manžel/manželka alebo deti majú podľa podmienok § 3 zákona o voľnom pohybe občanov Únie právo na vstup a pobyt na nemeckom území alebo ktorí nemajú takéto právo ako deti, pretože majú 21 rokov alebo viac a nie sú príjemcovia výživného od ich matky a otca alebo manžela;

9. študentom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu Európskej únie alebo iného štátu Európskeho hospodárskeho priestoru a ktorí mali na nemeckom území zamestnanie pred začatím svojho vzdelávania;

…“

Spory vo veci samej

Vec C-11/06

6 Po ukončení druhostupňového vzdelávania v Nemecku strávila pani Morgan, nemecká štátna príslušníčka, narodená v roku 1983, jeden rok v Spojenom kráľovstve ako opatrovateľka detí.

7 Od 20. septembra 2004 študovala aplikovanú genetiku na University of the West of England v Bristole (Spojené kráľovstvo).

8 Počas augusta 2004 predložila žiadosť na Bezirksregierung Köln, žalovaný v spore vo veci samej, na účely získania pomoci na vzdelávanie z dôvodu svojho štúdia v Spojenom kráľovstve, v ktorom najmä uviedla, že genetiku nie je možné študovať na nemeckom území.

9 Rozhodnutím z 25. augusta 2004 bola táto žiadosť zamietnutá z dôvodu, že pani Morgan nespĺňa podmienky na priznanie pomoci na vzdelávanie uvedené v § 5 ods. 2 BAföG z dôvodu štúdia vo vzdelávacom zariadení nachádzajúcom sa mimo Nemecka. Osobitne tým, že nepokračovala v inom členskom štáte v štúdiu vykonávanom v Nemecku počas aspoň jedného roka, nesplnila podmienku uvedenú v bode 3 tohto ustanovenia, podľa ktorého štúdium vykonávané mimo Nemecka musí byť pokračovaním vzdelávania nadobúdaného počas aspoň jedného roka na nemeckom území (ďalej len „podmienka prvej fázy štúdia“).

10 Keďže hierarchický opravný prostriedok, ktorý podala pani Morgan proti tomuto zamietajúcemu rozhodnutiu, bol rozhodnutím Bezirksregierung Köln z 3. februára 2005 takisto zamietnutý, bola podaná žaloba na vnútroštátny súd.

Vec C-12/06

11 Od 1. septembra 2003 pani Bucher, nemecká štátna príslušníčka, študovala ergoterapiu na Hogeschool Zuyd v Heerlene (Holandsko), ktorá sa nachádza blízko nemeckých hraníc.

12 Do 1. júla 2003 pani Bucher bývala so svojimi rodičmi v Bone (Nemecko). Potom sa presťahovala so svojím druhom do bytu v Dürene (Nemecko), ktoré označila za svoje hlavné bydlisko a z ktorého na účely štúdia dochádzala do Heerlenu.

13 Počas januára 2004 predložila žiadosť na Landrat des Kreises Düren, žalovaný v spore vo veci samej, na účely získania pomoci na vzdelávanie z dôvodu svojho štúdia v Holandsku.

14 Táto žiadosť bola zamietnutá rozhodnutím zo 7. júla 2004 z dôvodu, že pani Bucher nespĺňa podmienky uvedené v § 5 ods. 1 BAföG. Pani Bucher totiž založila svoje bydlisko v pohraničnom pásme z jediného dôvodu — aby sa profesionálne vzdelávala.

15 Keďže hierarchický opravný prostriedok, ktorý podala pani Bucher proti tomuto zamietajúcemu rozhodnutiu, bol rozhodnutím Bezirksregierung Köln zo 16. novembra 2004 takisto zamietnutý, bola podaná žaloba na vnútroštátny súd. Podľa vnútroštátneho súdu pani Bucher nespĺňa ani podmienky uvedené v § 5 ods. 1 BAföG, ani podmienky vyplývajúce z § 5 ods. 2 bod 3 toho istého zákona.

Prejudiciálne otázky

16 Verwaltungsgericht Aachen sa v súvislosti so žalobami, ktoré podali pani Morgan a pani Bucher, pýta, či podmienky uvedené striedavo v § 5 ods. 2 bod 3 a v § 5 ods. 1 BAföG na získanie pomoci na vzdelávanie na základe štúdia v inom členskom štáte ako v Spolkovej republike Nemecko neodporujú článkom 17 ES a 18 ES.

17 Za týchto podmienok sa Verwaltungsgericht Aachen rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky, z ktorých prvá, spoločná pre oba spory vo veci samej, je jedinou otázkou položenou vo veci C-11/06:

„1. Bráni sloboda pohybu, zaručená občanom Únie článkami 17 ES a 18 ES, tomu, aby v prípade ako v spore vo veci samej odmietol členský štát priznať svojmu príslušníkovi pomoc na vzdelávanie určenú na vzdelávanie, ktoré sa v celom rozsahu uskutoční v inom členskom štáte, z dôvodu, že toto vzdelávanie nie je pokračovaním štúdia trvajúceho aspoň jeden rok vo vzdelávacom zariadení nachádzajúcom sa na vnútroštátnom území?

2. Bráni sloboda pohybu, zaručená občanom Únie článkami 17 ES a 18 ES, tomu, aby v prípade ako v spore vo veci samej odmietol členský štát priznať pomoc na vzdelávanie svojmu príslušníkovi, ktorý ako ‚obyvateľ pohraničia' uskutočňuje svoje vzdelávanie v susednom členskom štáte, z dôvodu, že založil svoje bydlisko v nemeckom pohraničnom pásme iba na účely vzdelávania a že toto miesto pobytu nie je jeho trvalým bydliskom?"

O prejudiciálnych otázkach

O spoločnej otázke vo veciach C-11/06 a C-12/06

18 Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či podmienka, o akú ide v prvej fáze štúdia, odporuje článkom 17 ES a 18 ES. Túto podmienku tvorí, ako to vyplýva aj z návrhov na začatie prejudiciálneho konania, dvojnásobná povinnosť na získanie pomoci na vzdelávanie poskytovanej na štúdium v inom členskom štáte ako v členskom štáte, ktorého sú študenti žiadajúci o pomoc na vzdelávanie štátnymi príslušníkmi, po prvé nadobúdať vzdelávanie aspoň jeden rok v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, a po druhé pokračovať iba v tom istom vzdelávaní v inom členskom štáte.

19 Pani Morgan a pani Bucher najmä tvrdia, že keďže odborné vzdelávanie v oblasti aplikovanej genetiky a ergoterapie nie je k dispozícii na nemeckom území, sú povinné vzdať sa pomoci na vzdelávanie v inom členskom štáte z dôvodu BAföG.

20 Nemecká vláda a žalovaní vo veci samej tvrdia, že podmienka prvej fázy štúdia neobmedzuje právo na voľný pohyb a pobyt upravené v článku 18 ES, a subsidiárne tvrdia, že ak by aj existovalo takéto obmedzovanie, je odôvodniteľne primerané. Tento názor v podstate majú aj holandská vláda, rakúska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Komisia európskych spoločenstiev.

21 Podľa talianskej, fínskej a švédskej vlády podmienka prvej fázy štúdia predstavuje obmedzenie voľného pohybu občanov Únie. Talianska vláda v rozpore so závermi švédskej vlády v tejto súvislosti tvrdí, že toto obmedzenie nie je odôvodnené za okolností sporu vo veci samej. Fínska vláda je toho názoru, že je úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či toto obmedzenie môže byť odôvodnené objektívnymi dôvodmi primeranými legitímne sledovanému cieľu.

22 Je potrebné pripomenúť, že obe panie majú ako nemecké štátne príslušníčky štatút občanov Únie v zmysle článku 17 ods. 1 ES, a teda sa eventuálne môžu domáhať práv, ktoré patria k tomuto štatútu, vrátane vo vzťahu k ich členskému štátu pôvodu (pozri rozsudok z 26. októbra 2006, Tas-Hagen a Tas, C-192/05, Zb. s. I-10451, bod 19).

23 Medzi situáciami, na ktoré sa vzťahuje uplatnenie práva Spoločenstva, sú aj situácie týkajúce sa výkonu základných slobôd zaručených Zmluvou ES, najmä tých, ktoré patria do voľného pohybu a pobytu na území členských štátov, ako je to zakotvené v článku 18 ES (rozsudok z 11. septembra 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, Zb. s. I-6849, bod 87 a citovaná judikatúra). V sporoch vo veciach samých sa dotknuté pomoci týkajú práve štúdia vykonávaného v inom členskom štáte.

24 V tejto súvislosti je potrebné najprv spresniť, že hoci členské štáty majú právomoc podľa článku 149 ods. 1 ES, pokiaľ ide o obsah výučby a organizácie vzdelávacích systémov, ako to zdôraznili nemecká, holandská, rakúska, švédska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Komisia, neznamená to, že pri výkone tejto právomoci sa nemusí dodržiavať právo Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. novembra 1990, di Leo, C-308/89, Zb. s. I-4185, body 14 a 15; z 8. júna 1999, Meeusen, C-337/97, Zb. s. I-3289, bod 25; zo 7. júla 2005, Komisia/Rakúsko, C-147/03, Zb. s. I-5969, body 31 až 35, ako aj Schwarz a Gootjes-Schwarz, už citovaný, bod 70) a najmä ustanovenia Zmluvy týkajúce sa voľného pohybu a pobytu na území členských štátov, ako je to zakotvené v článku 18 ods. 1 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Schwarz a Gootjes-Schwarz, už citovaný, bod 99).

25 Ďalej je potrebné zdôrazniť, že vnútroštátna právna úprava, ktorá niektorých štátnych príslušníkov znevýhodňuje len preto, lebo realizovali svoju slobodu voľného pohybu a pobytu na území iného členského štátu, predstavuje obmedzenie slobôd, ktoré sú v článku 18 ods. 1 ES priznané každému občanovi Únie (pozri rozsudky z 18. júla 2006, De Cuyper, C-406/04, Zb. s. I-6947, bod 39; Tas-Hagen a Tas, už citovaný, bod 31, ako aj Schwarz a Gootjes-Schwarz, už citovaný, bod 93).

26 Možnosti, ktoré Zmluva otvára v oblasti voľného pohybu občanov Únie, by totiž nemohli mať plný účinok, ak by štátneho príslušníka členského štátu mohli od ich využitia odradiť prekážky pre jeho pobyt v inom členskom štáte vytvorené právnou úpravou jeho štátu pôvodu, ktorá penalizuje skutočnosť, že tieto možnosti realizoval (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 2002, D'Hoop, C-224/98, Zb. s. I-6191, bod 31; z 29. apríla 2004, Pusa, C-224/02, Zb. s. I-5763, bod 19, ako aj Schwarz a Gootjes-Schwarz, už citovaný, bod 89).

27 To je zvlášť dôležité v oblasti vzdelávania s ohľadom na ciele stanovené v článku 3 ods. 1 písm. q) ES a článku 149 ods. 2 druhej zarážke ES, teda najmä podporu mobi-

lity študentov a učiteľov (pozri už citované rozsudky D'Hoop, bod 32, a Komisia/Rakúsko, bod 44).

28 V dôsledku toho, ak členský štát stanovil systém pomoci na vzdelávanie, ktorý umožňuje študentom získať takúto pomoc v prípade, že študujú v inom členskom štáte, musí dohliadnuť na to, aby pravidlá na priznanie tejto pomoci netvorili neodôvodnené obmedzenie uvedeného práva pohybu a pobytu na území členských štátov (pozri analogicky, pokiaľ ide o článok 39 ES, rozsudok zo 17. marca 2005, Kranemann, C-109/04, Zb. s. I-2421, bod 27).

29 V sporoch vo veci samej je nesporné, že na žalobkyne, ktoré začali ich vyššie vzdelávanie v inom členskom štáte ako v Spolkovej republike Nemecko, sa na získanie pomoci na vzdelávanie vzťahovala podmienka prvej fázy štúdia, ktorá sa však ukladá iba v prípade štúdia vykonávaného mimo nemeckého územia.

30 Dvojitá povinnosť — vysvetlená v bode 18 tohto rozsudku —, vyplývajúca z podmienky prvej fázy štúdia, je teda takej povahy, že z dôvodu osobných nevýhod, dodatočných nákladov a prípadných omeškaní, ktoré zahŕňa, odrádza občanov Únie od toho, aby opustili Spolkovú republiku Nemecko na účely štúdia v inom členskom štáte a využili takisto ich slobodu voľného pohybu a pobytu v tomto inom členskom štáte, ako je to zakotvené v článku 18 ods. 1 ES.

31 Potreba študenta študovať počas jedného roka vo vzdelávacom zariadení nachádzajúcom sa na nemeckom území, aby mohol získať pomoc na vzdelávanie nadobúdané

v inom členskom štáte, je teda takej povahy, ktorá odrádza od následného prechodu do iného členského štátu na účely pokračovania v štúdiu. To je *a fortiori* prípad, keď sa takýto rok neuznáva do započtu dĺžky štúdia v inom členskom štáte.

32 V rozpore s tým, čo v podstate tvrdí nemecká vláda, obmedzujúce účinky, ktoré vyvoláva podmienka prvej fázy štúdia, nie sú najmä pre tých, ktorých finančné zdroje sú obmedzenejšie, ani veľmi neurčité, ani príliš bezvýznamné, aby tvorili obmedzenie slobody voľného pohybu a pobytu na území členských štátov, ako je to zakotvené v článku 18 ods. 1 ES.

33 Takéto obmedzenie môže byť z hľadiska práva Spoločenstva oprávnené len vtedy, ak vychádza z objektívnych hľadísk všeobecného významu, ktoré sú nezávislé od štátnej príslušnosti dotknutých osôb a sú primerané cieľu, ktorý legitímne sleduje vnútroštátne právo (pozri už citované rozsudky De Cuyper, bod 40; Tas-Hagen a Tas, bod 33, ako aj Schwarz a Gootjes-Schwarz, bod 94). Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že opatrenie je primerané vtedy, ak popri tom, že je spôsobilé realizovať sledovaný cieľ, nejde nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie tohto cieľa (rozsudok De Cuyper, už citovaný, bod 42).

34 Tvrdenia predložené Súdnemu dvoru, ktoré odôvodňujú podmienku prvej fázy štúdia, je potrebné preskúmať z pohľadu požiadaviek judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode.

35 Po prvé podľa Bezirksregierung Köln táto podmienka je odôvodnená starostlivosťou zaručiť, že pomoc na vzdelávanie bude priznaná iba tým študentom, ktorí sú schopní štúdium dokončiť. Na pojednávaní nemecká vláda rovnako zdôraznila, že uvedená podmienka má za cieľ umožniť študentom preukázať ich vôľu pokračovať v štúdiu a zavŕšiť ho úspešne a rýchlo.

36 Je nesporné, že cieľ, ktorým je zabezpečiť, aby študenti ukončili štúdium v čo najkratšom čase, čím sa takisto najmä prispieva k finančnej vyváženosti vzdelávacieho systému dotknutého členského štátu, môže tvoriť legitímny cieľ v rámci organizácie takéhoto systému. Žiadna skutočnosť predložená Súdnemu dvoru však neumožňuje určiť, že podmienka prvej fázy štúdia vykonaného v Nemecku je schopná alebo mohla by byť schopná ako taká zabezpečiť dokončenie štúdia dotknutými študentkami. Okrem toho skutočnosť uloženia takejto podmienky v sporoch vo veciach samých v rozsahu, v akom môže mať v praxi za následok predĺženie celkovej dĺžky štúdií, vo vzťahu ku ktorým sa dotknutá pomoc priznáva, sa zdá rozporuplná s uvedeným cieľom, čiže nevhodná na jeho realizáciu. Takáto podmienka teda nemôže byť považovaná za primeranú sledovanému cieľu.

37 Po druhé nemecká vláda na pojednávaní tiež tvrdila, že podmienka prvej fázy štúdia má za cieľ umožniť študentom overiť si, či urobili „správnu voľbu“ pri výbere ich štúdia.

38 Zdá sa, že táto podmienka je v rozsahu, v akom vyžaduje pokračovanie medzi štúdiom počas aspoň jedného roka v Nemecku a štúdiom vykonaným v inom členskom štáte, rozporuplná s uvedeným cieľom. Táto požiadavka pokračovania je totiž takej povahy, že nielen odrádza študentov, ba priam im bráni pokračovať v inom členskom štáte ako Spolkovej republiky Nemecko v štúdiu odlišnom od štúdia, ktoré vykonávali počas aspoň jedného roka na území Spolkovej republiky Nemecko, ale rovnako ich odrádza od ukončenia pôvodne začatého štúdia, ak sú toho názoru, že výber štúdia im už nevyhovuje, a od pokračovania ich štúdia v inom členskom štáte ako Spolkovej republiky Nemecko.

39 Navyše, pokiaľ ide o štúdium, ktoré nemá na nemeckom území ekvivalent, táto požiadavka pokračovania, ako zdôraznil aj vnútroštátny súd, núti dotknutých študentov — medzi ktorých, ako to vyplýva z bodu 19 tohto rozsudku, žalované vo veciach samých tvrdia, že patria — buď sa úplne vzdať štúdia, ktoré plánovali uskutočniť

v inom členskom štáte, alebo úplne stratiť prospech z pomoci na vzdelávanie. Táto podmienka teda nemôže byť považovaná za primeranú cieľu umožniť vhodný výber štúdia, ktorý sa dotknutým študentom ponúka.

40 Po tretie nemecká vláda okrem toho na pojednávaní tvrdila, že nemecký systém pomoci na vzdelávanie je ako taký určený na podporu pokračovania v štúdiu v iných členských štátoch ako Spolková republika Nemecko. Dotknuté študentky, pokiaľ totiž splnia podmienku prvej fázy štúdia, môžu získať pomoc na vzdelávanie počas dodatočného roka, ak sa vrátia do Nemecka na účely dokončenia ich štúdia v nemeckom vzdelávacom zariadení, a môžu mať rovnako nárok na príspevky na určité cestovné výdavky, prípadne v určitých obmedzených prípadoch aj na zápisné a zdravotné poistenie.

41 V tejto súvislosti postačuje konštatovať, že tieto skutočnosti, určite užitočné pre študentov, ktorí splnili podmienku prvej fázy štúdia, nie sú ako také takej povahy, aby odôvodnili obmedzenie práva na voľný pohyb a pobyt stanovené v článku 18 ES, ktoré táto podmienka tvorí najmä voči študentom, ktorí sa odsťahujú do iného členského štátu na účel ich celkového štúdia vyššieho stupňa v tomto inom členskom štáte, a preto neukončia svoje štúdiá vo vzdelávacom zariadení nachádzajúcom sa na nemeckom území.

42 Po štvrté Bezirksregierung Köln, ako aj holandská a rakúska vláda v podstate tvrdia, že obmedzenie, aké vyplýva zo zavedenia podmienky prvej fázy štúdia, môže byť odôvodnené záujmom vyhnúť sa tomu, aby sa pomoc na vzdelávanie poskytnutá na základe celkových štúdií vykonaných v inom členskom štáte, ako je členský štát

pôvodu, nestala nerozumnou záťažou, ktorá môže viesť k všeobecnému zníženiu celkových príspevkov na štúdiá poskytovaných v členskom štáte pôvodu. Švédska vláda a Komisia zastávajú názor, že je legitímne, aby sa členský štát pri poskytovaní pomoci na vzdelávanie uistil, že dotknutí študenti patria tak do jeho spoločnosti všeobecne, ako aj do jeho systému vzdelávania.

43 Súdny dvor skutočne uznal, že môže byť legitímne, ak členský štát, aby sa vyhol tomu, že poskytovanie podpory na pokrytie bežných výdavkov študentom z iných členských štátov sa stane nerozumnou záťažou, ktorá by mohla mať následky na celkovú úroveň podpory poskytovanej týmto štátom, poskytne takúto podporu iba študentom, ktorí preukážu istý stupeň integrácie do spoločnosti v tomto štáte (rozsudok z 15. marca 2005, Bidar, C-209/03, s. I-2119, body 56 a 57).

44 V zásade, ak existuje riziko takejto nerozumnej záťaže, podobné úvahy sa môžu uplatniť na poskytovanie pomoci na vzdelávanie členským štátom študentom, ktorí si želajú študovať v iných členských štátoch.

45 V sporoch vo veciach samých, ako to vnútroštátny súd v podstate potvrdil, stupeň integrácie do spoločnosti, ktorý môže členský štát legitímne požadovať, musí byť v každom prípade považovaný za splnený, keďže žalobkyne v sporoch vo veciach samých v Nemecku vyrastali a ukončili tam svoju školskú dochádzku.

46 Za týchto okolnosti sa zdá, že podmienka prvej fázy štúdia, ktorá vyžaduje, aby štúdium vyššieho stupňa bolo počas aspoň jedného roka najprv vykonané v členskom štáte pôvodu, má v tejto súvislosti príliš všeobecnú a výlučnú povahu. Nespravodlivo totiž vyzdvihuje skutočnosť, ktorá nie je nevyhnutne ukazovateľom skutočného

a účinného stupňa integrácie do spoločnosti tohto členského štátu v čase žiadosti o pomoc. Preto zachádza nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie sledovaného cieľa, a teda nemôže byť považovaná za primeranú (pozri analogicky rozsudok D'Hoop, už citovaný, bod 39).

47 Po piate rakúska a švédska vláda, vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Komisia zdôrazňujú absenciu koordinačných ustanovení medzi členskými štátmi v oblasti pomoci na vzdelávanie. Pri neexistencii takýchto ustanovení existuje riziko kumulácie práv, ak bude musieť byť podmienka, akou je podmienka prvej fázy štúdia, odstránená.

48 V tejto súvislosti vláda Spojeného kráľovstva tak vo svojich písomných pripomienkach, ako aj na pojednávaní zdôrazňuje okolnosť, podľa ktorej sa zdá, že pani Morgan získala od orgánov Spojeného kráľovstva na základe svojich štúdií na University of the West of England finančnú podporu v podobe príspevku na študijné poplatky a na pokrytie bežných výdavkov, ako aj pôžičku.

49 V tejto veci nemecká vláda na pojednávaní ako odpoveď na otázky položené Súdnym dvorom uviedla, že § 21 ods. 3 BAföG obsahuje ustanovenie o zohľadnení, pri výpočte správneho príjmu na účely uplatnenia tohto zákona, pomoci na vzdelávanie alebo iných podpôr rovnakého druhu eventuálne získaných z iných zdrojov ako podľa ustanovení uvedeného zákona.

50 Naopak, podmienka prvej fázy štúdia sa nijako netýka zabránenia alebo zohľadnenia prípadných pomocí rovnakej povahy získaných v inom členskom štáte. Tvrdenie, že táto podmienka je spôsobilá alebo potrebná sama osebe na zabezpečenie toho, aby neprišlo ku kumulácii pomocí, nemôže byť teda účinné.

51 So zreteľom na predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku spoločnú pre oba spory vo veci samej odpovedať tak, že za okolností, akými sú okolnosti v sporoch vo veciach samých, podmienka, podľa ktorej na to, aby bolo možné získať pomoc na vzdelávanie poskytovanú na štúdiá vykonávané v inom členskom štáte ako v tom, ktorého sú žiadajúci študenti štátnymi príslušníkmi, musia byť tieto štúdiá pokračovaním vzdelávania vykonaného počas aspoň jedného roka na území členského štátu pôvodu týchto študentov, odporuje článkom 17 ES a 18 ES.

O druhej otázke vo veci C-12/06

52 Podľa vnútroštátneho súdu by žaloba, ktorú podala pani Bucher, mala byť rozhodnutá v jej prospech, ak odpoveď na otázku spoločnú pre oba spory vo veci bude kladná.

53 Za týchto okolností, keďže odpoveď na uvedenú otázku bola kladná, nie je potrebné odpovedať na druhú otázku položenú vo veci C-12/06.

O trovách

54 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Za okolností, akými sú okolnosti v sporoch vo veciach samých, podmienka, podľa ktorej na to, aby bolo možné získať pomoc na vzdelávanie poskytovanú na štúdiá vykonávané v inom členskom štáte ako v tom, ktorého sú študenti žiadajúci o takúto pomoc štátnymi príslušníkmi, musia byť tieto štúdiá pokračovaním vzdelávania vykonaného počas aspoň jedného roka na území členského štátu pôvodu týchto študentov, odporuje článkom 17 ES a 18 ES.

Podpisy